

Vinnuáætlun

Ríkisendurskoðun

Endurskoðunarskýrsla fyrir 2020

Septemeber 2021

Inngangur

Ríkisendurskoðun hefur lokið endurskoðun ársreiknings Vinnumálastofnunar fyrir árið 2020.

Ársreikningurinn er byggður á bókhaldi stofnunarinnar og öðrum upplýsingum stjórnenda. Ríkisendurskoðun veur athygli á því að stjórnendur stofnunarinnar eru ábyrgir fyrir gerð og framsetningu reikningsskila og jafnframt ábyrgir gagnvart notendum reikningskilanna. Þetta felur meðal annars í sér að bókhald og fjárhagslegt eftirlit sé fullnægjandi, að réttum reikningskilareglum sé fylgt og að viðunandi innra eftirlit hafi verið innleitt og skjalfest.

Endurskoðað var á grundvelli alþjóðlegra staðla um opinbera endurskoðun. Byggt er á skipulögðu ferli aðgerða og faglegu mati sem miðar að því að staðfesta fjárhæðir og aðrar upplýsingar í ársreikningnum. Endurskoðunin fól meðal annars í sér áhættugreiningu og áhættumat ásamt almennum greiningaraðferðum og úrtakskönnunum og athugunum á gögnum til að sannreyna fjárhæðir og aðrar upplýsingar sem fram koma í ársreikningnum.

Í samræmi við 5. grein laga nr. 46/2016 um ríkisendurskoðanda og endurskoðun ríkisreikninga tók endurskoðunin mið af eftirfarandi:

Að reikningskil gefi glögga mynd af rekstri, fjárhagslegri stöðu og breytingu á henni á árinu í samræmi við settar reikningskilareglur fyrir opinbera aðila.

Að kanna innra eftirlit og hvort það tryggir viðunandi árangur.

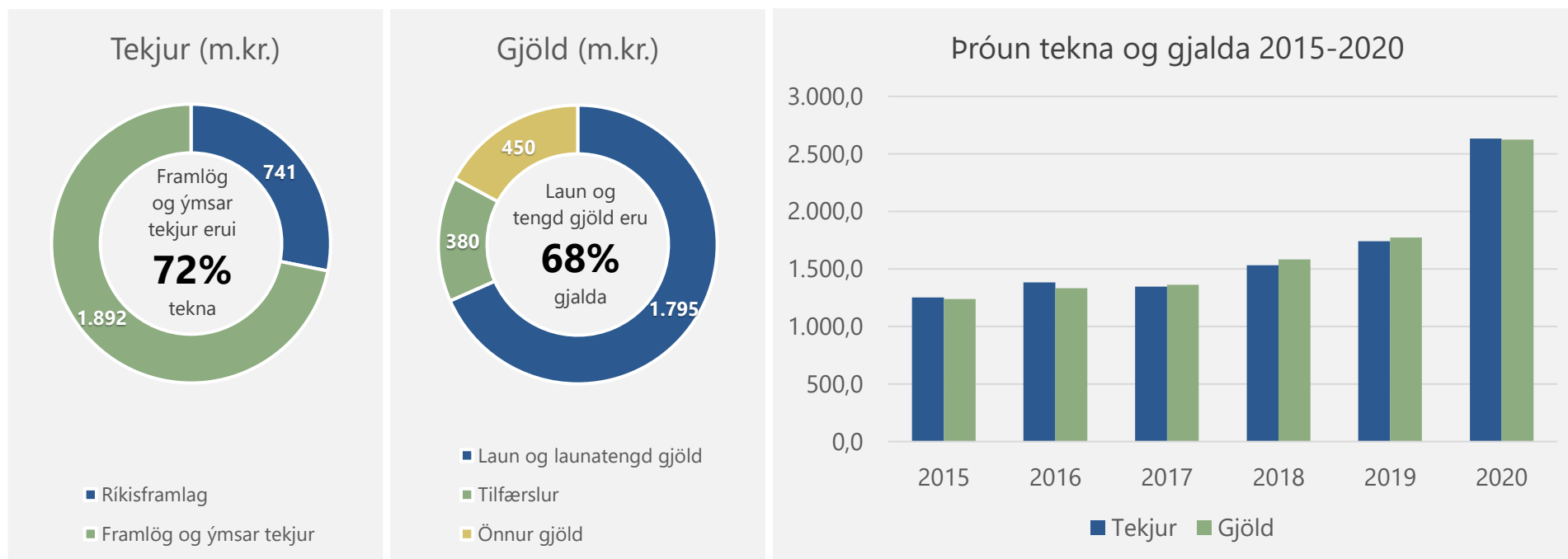
Að rekstur og umsvif séu í samræmi við heimildir fjárlaga, fjáráukalaga og annarra laga, lögmæt fyriræli, samninga og starfsvenjur þar sem það á við.

Ársreikningur Vinnumálastofnunar var síðast endurskoðaður 2017 vegna ársins 2016.

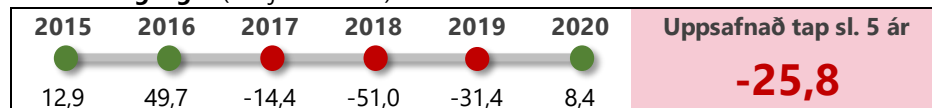
Efnisyfirlit

Inngangur	2	7.2 Niðurstöður	14
1 Lykiltölur úr rekstri ársins 2020	4	8 Endurskoðun rekstrarliða	15
2 Ábendingar og athugasemdir	5	8.1 Rekstrartekjur	15
3 Viðbrögð við ábendingum og athugasemdum	6	8.2 Rekstrargjöld	16
3.1 Viðbrögð Vinnumálastofnunar	6	8.3 Niðurstöður/ábendingar	17
4 Áhættumat og mikilvægi	8	9 Endurskoðun efnahagsliða	18
5 Fjárveiting og rekstur	9	9.1 Eignir	18
5.1 Fjárveitingar	9	9.2 Eigið fé og skuldir	19
5.2 Rekstraráætlun	10	9.3 Niðurstöður/ábendingar	20
5.3 Niðurstaða	10	10 Önnur atriði	21
6 Innra eftirlit	11	10.1 Óhæðisyfirlýsing	21
6.1 Inngangur	11		
6.2 Umfjöllun	11		
6.3 Niðurstöður/ábendingar	12		
7 Fylgni við lög og reglur	13		
7.1 Inngangur	13		

1 Lykiltölur úr rekstri ársins 2020

Rekstrarafgangur (milljónir króna)

2 Ábendingar og athugasemdir

Vakin er athygli á eftirfarandi athugasemdum og ábendingum:

1

Millifærðar fjárveitingar

Að mati Ríkisendurskoðunar hefði verið réttara að millfæra fjárveitingar af Atvinnuleysistryggingarsjóði á Vinnumálastofnun, í stað þess að fara með þær í gegnum rekstur, til að sýna réttari niðurstöðu rekstrar í ríkisreikningi.

2

Innra eftirlit

Mikilvægt er að skjalfesta helstu verkferla sem snúa að fjármálum og rekstri en sérstaklega er bent á að

- skráðir verkferlar fyrir launavinnslu eru ekki til staðar og aðskilnaður launasetningar og launavinnslu ekki nægjanlegur.
- skráðir verkferlar vegna bókhalds og fjárreiða eru ekki til staðar.
- Bæta þarf skjölun launabreytinga starfsmanna stofnunar.

Ríkisendurskoðun leggur jafnframt til að farið verði yfir aðgangsheimildir í Orra m.a. hversu víðtækar þær þurfa að vera m.t.t. verkefna viðkomandi starfsmanna. Loka þarf óviðeigandi aðgangi.

3

Þjónustusamningar

Ítrekaðar eru eftirfarandi ábendingar sem tengjast umsýslu við sjóði sem Vinnumálastofnun hefur umsjón með, sjá nánar umfjöllun í kafla 7.

4

Bankareikningar

Gerð er alvarleg athugasemd við að einn bankareikningur í erlendri mynt hjá Landsbankanum hafi ekki verið færður í fjárhagsbókhald stofnunarinnar í árslok. Óskað er eftir að úr því verði bætt. Tryggja þarf að allar færslur á reikningnum hafi skilað sér í bókhald stofnunarinnar.

5

Eignfærsla kostnaður við þróun og gerð hugbúnaðar

Gerð er athugasemd við að kostnaður við þróun og gerð hugbúnaðar hefur verið gjaldfærður síðustu þrjú ár. Einnig er bent á að allan kostnað nýsmíði upplýsingakerfis þarf að eignfæra á verk í vinnslu meðan á smíði stendur og færa sem óefnislegar eignir þegar hugbúnaðurinn er tekinn í notkun.

3 Viðbrögð við ábendingum og athugasemdum

3.1 Viðbrögð Vinnumálastofnunar

Eftirfarandi viðbrögð bárust frá Vinnumálastofnun vegna ábendinga og athugasemda sem gerðar eru vegna endurskoðunar ársins 2020 í þessari skýrslu, sjá ábendingar og athugasemdir í kafla 2.

Ekki voru gerðar efnislegar athugasemdir við endurskoðunarskýrsluna en stofnunin taldi rétt að bregðast við á eftirfarandi hátt:

1. „Árið 2021 eru greiðslur í sóttkví greiddar út úr Vinnumálastofnun í formi tilfærslna en fjárheimild liggur í Atvinnuleysistryggingasjóði og gerðar eru reglulegar millifærslur á milli sjóðsins og stofnunarinnar með tekjufærslum til að netta greiðslur út. Verkefnið var sett upp í Covid 19 og klárast á árinu 2021. Lagt var mat á kostnað við að breyta tölvukerfum til þess að greiðslur fari úr Atvinnuleysistryggingarsjóði en sú breyting hefði orðið kostnaðarsöm og er það einnig mat stjórnenda að varasamt er að leggjast í breytingar sem þessar á miðju rekstrarári. Framvegis verður passað upp á að útgreiðslur tilfærslna fari ekki í gegnum rekstur stofnunarinnar til að koma í veg fyrir tvígjaldfæraðan kostnað.“
2. „a) Árið 2021 var launasetning og launavinnsla aðskilin og fer launavinnslan fram á sviði fjármála og ferlavinna tengd þessum breytingum farin af stað ásamt því að rýna í verkferla launabreytinga með það að markmiði að betrubæta verklagið.“

„b) Í byrjun ársins 2021 var gerð skipulagsbreyting á Fjármála- og rekstrarsviði með þeim hætti að aðskilja bókhald, fjármál og rekstur. Settar voru upp þrjár deildir: Fjármáladeild, bókhaldsdeild og rekstrardeild. Eldri verkferlar eru því úr gildi og eru stjórnendur meðvitaðir um að það þarf að vinna nýja verkferla, einn yfirferil frá A til Ö og síðan niður í deildir. Tekin hefur verið sú ákvörðun að fara í þessa vinnu samhliða nýju tölvukerfi sem mun verða tekið í notkun undir lok ársins 2021.“

3. „Beðið verður um samtal við fagráðuneyti vegna nýrra þjónustusamninga milli stofnunarinnar og sjóða í hennar umsjá.“
4. „a) Bankareikningur sem tengist erlendum verkefnum stofnunarinnar er skráður inn í efnahagsreikning stofnunarinnar sem vörslureikningur og inn á bankareikninginn hafa komið erlendar tekjur vegna þeirra verkefna sem stofnunin sinnir. Ferlið er á árinu 2021 að bankareikningurinn er stemmdur af mánaðarlega og innborganir stemmdar af við verkefni og millifært í bókhald stofnunarinnar á vörslureikning.“

„b) Búið er að yfirfara aðgangsheimildir á Landsbankareikningum og loka á starfsmann sem var hættur. Farið verður í að setja upp verkferil sem kemur í veg fyrir að fyrrum starfsmenn hafi aðgengi að reikningum eða kerfum stofnunarinnar.“

„c) Bankareikningar Atvinnuleysistryggingasjóðs voru stofnaðir á kennitölu Vinnumálastofnunar þar sem stofnunin fer með vörslu sjóðsins en reikningarnir eru skráðir og tilheyra bókhaldi sjóðsins sem jafnframt er bókhaldslegur eigandi. Líklegt þykir að um sé að ræða tæknileg mál sem snúa að stofnun bankareikninga og verður farið í að skoða möguleika á að skipta yfir á kennitölu sjóðsins.“

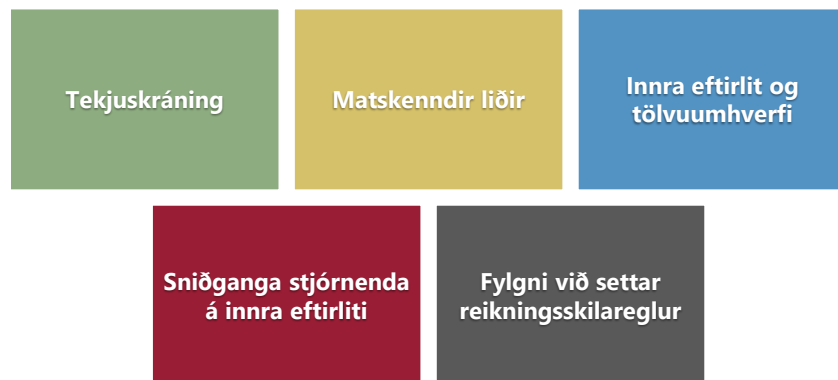
„d) Vegna yfirdráttá á Seðlabankareikningum stofnunarinnar þá voru útgreiðslur stighækkandi á árinu 2020 í tengslum við Covid 19 verkefni sem stofnunin og Atvinnuleysistryggingarsjóður fengu til útgreiðslu. Á árinu 2021 hefur yfirdrátturinn minnkað. Fylgst verður með greiðsluflæði og ef um umfram fjármagn er að ræða þá verður það sett í endurgreiðsluferli til Fjársýslunnar en ef um skort á fjármagni er að ræða verður tekið samtal við fagraðuneyti um að viðbótarfjármagn.“

5. „Settur verður upp nýr verkferill sem snýr að eignfærslu og gjaldfærslu almennt. Farið verður yfir gjaldfærslu hugbúnaðar og tölvukerfa í árslok og lagt mat á eignfærslur.“

4 Áhættumat og mikilvægi

Mat á áhættu og mikilvægi eru grundvallarþættir sem horft er til við skipulagningu og framkvæmd endurskoðunar. Þetta merkir að sjónum er sérstaklega beint að áhættusömum og verulegum liðum í reikningsskilunum. Leitast er við að skipuleggja endurskoðunina með skilvirkni í huga, liður í því er að taka mið af eftirlitsumhverfi Vinnumálastofnunar eins og kostur er. Lögð er áhersla á að yfirfara ferla í tengslum við gerð reikningsskilanna og verulega liði innan þeirra. Markmiðið með þessari yfirferð er meðal annars að afla upplýsinga um eftirlitsaðgerðir stjórnenda og að kanna virkni þeirra.

Eftirfarandi eru þeir liðir hjá Vinnumálastofnun sem voru taldir skipta mestu máli vegna endurskoðunarvinnu á árinu:

Við skipulagningu endurskoðunar voru mikilvægismörk ákvörðuð sem 2% af gjöldum ársins, eða 52,5 milljónir króna. Mikilvægismörk eru sú fjárhæð skekkna sem er talin að hafi ekki áhrif á upplýstan lesenda reikningsskilanna.

Mikilvægismörk eru því einn af grunnþáttum endurskoðunar og marka meðal annars umfang þeirra endurskoðunargagna sem aflað er. Eftir sem áður er öllum skekkjum, sem finnast og máli skipta, komið á framfæri við stjórnendur

Við mat á áhættu og mikilvægi einstakra fjárlagaliða og stofnana eru jafnframt ákveðnir þættir hafðir til hliðsjónar m.a. eðli og umfang fjárlagaliðar eða stofnunar, fyrri athugasemda og fyrirkomulag bókhalds hjá stofnun.

5 Fjárveiting og rekstur

5.1 Fjárveitingar

5.1.1 Fjárveiting – heimild til rekstrar

Fjárveiting til Vinnumálastofnunar vegna rekstrar nam samkvæmt fylgiriti fjárlaga fyrir árið 2020 1.523,8 m.kr. sem skiptist þannig að 1.152,8 m.kr. eru fjármagnaðar með rekstrartekjum og 371,0 m.kr. með beinu framlagi úr ríkissjóði. Til viðbótar fékk stofnunin 340,0 m.kr. í fjárukalögum vegna gífurlegs álags í tengslum við Covid-19 faraldurinn og tekjufærsla frestaðra tekna vegna afskrifta nam 29,6 m.kr. Endanlegar fjárveitingar vegna rekstrar námu því 1.893,4 m.kr., 1.152,8 m.kr. fjármagnaðar með tekjum og 740,6 m.kr. með beinu framlagi úr ríkissjóði.

Eftirfarandi tafla sýnir samanburð á fjárheimildum og rekstri á árinu 2020:

Tafla 1 Samanburður á fjárveitingum og rekstri 2020

Í þús. kr.	Fjárveiting 2020	Rekstur 2020	Frávik 2020	Rekstur 2019
Sértekjur	-1.152.800	-1.892.223	739.423	-1.187.711
Launagjöld	1.525.400	1.794.517	-269.117	1.369.989
Önnur rekstrargjöld	338.100	420.308	-82.208	376.021
Eignakaup	29.625	29.625	0	27.162
Tilfærslur	300	380.005	-379.705	335
Samtals	740.625	732.232	8.393	585.796

Rekstur Vinnumálastofnunar var 8,4 m.kr. innan við fjárveitingar og tekjur ársins en bæði tekjur og gjöld ársins 2020 voru umtalsvert hærri á árinu 2020 en sem áætlað hafði verið og skýrist aukning að miklu leyti af þeim áhrifum sem Covid-19 hafði á alla starfsemi stofnunarinnar á árinu. Starfsmönnum fjölgaði vegna verkefna sem sinna þurfti vegna úrræða sem gripið var til á vinnumarkaði á árinu 2020 og stofnunin fékk samkvæmt ákvörðun félagsmálaráðuneytis viðbótarfjármagn úr Atvinnuleysis-tryggingasjóði í formi viðbótartekna. Um er að ræða greiðslur úr Atvinnuleisistryggingasjóði vegna umsýslu við og greiðslu á styrkjum vegna sóttkvíar, umsýslu með sumarstörfum námsmanna auk greiðslu kostnaðar við hugbúnaðarsmíði á Galdri, nýju hugbúnaðarkerfi sem nota á við afgreiðslu atvinnuleysisbóta. Kostnaður við smíði kerfisins er gjaldfærður hjá Vinnumálastofnun.

Að mati Ríkisendurskoðunar hefði verið réttara að millifæra fjárveitingar af Atvinnuleisistryggingarsjóði á Vinnumálastofnun, í stað þess að fara með þær í gegnum rekstur, til að sýna réttari niðurstöðu rekstrar í ríkisreikningi.

5.1.2 Fjárveiting – heimild til fjárfestingar

Vinnumálastofnun fékk 3,3 m.kr. heimild til fjárfestingar eins og fram kemur í fylgiriti með fjárlögum 2020. Kaup á eignum námu 36,5 m.kr. á árinu 2020. Staða fjárfestingarframlags í árslok var neikvætt 40,1 m.kr. samanborið við neikvæða stöðu að fjárhæð 7,5 m.kr. í upphafi árs sem er lækkun um 33,2 m.kr. eða sem nemur kaupum á eignum umfram fjárfestingarframlag 2020. Fjárfesting ársins nam 36,5 m.kr. en um var að ræða kaup á skrifstofu- og tækjabúnaði vegna fjölgunar starfsfólks og fjarvinnu vegna Covid-19.

5.2 Rekstraráætlun

Ríkisendurskoðun leggur áherslu á að vandað sé til við gerð rekstraráætlunar og hún sé skráð í fjárhagskerfið og reglulega fylgst með því hvort gjöld og tekjur séu í samræmi við áætlun ársins. Rekstraráætlun Vinnumálastofnunar er unnin í Akra og skráð í fjárhagskerfi ríkisins. Áætlunin gerði ráð fyrir 66,8 m.kr. rekstrarafgangi á árinu en hann nam hins vegar 8,4 m.kr. fyrir árið 2020. Reglulega er farið yfir rekstur ársins og hann borinn saman við rekstraráætlun m.a. á fundum stjórnar Vinnumálastofnunar. Stjórn Vinnumálastofnunar fjallar um og samþykkir starfs- og fjárhagsáætlun stofnunarinnar sbr. 5. gr. laga nr. 55/2006 um vinnumarkaðsaðgerðir.

5.3 Niðurstaða

Rekstur Vinnumálastofnunar var 8,4 m.kr. innan við fjárveitingar og tekjur ársins en bæði tekjur og gjöld ársins 2020 voru umtalsvert hærri á árinu 2020 og skýrist að miklu leyti af þeim áhrifum sem Covid-19 hafði á alla starfsemi á árinu 2020. Rekstraráætlun er skráð í fjárhagskerfi ríkisins og reglulega er farið yfir rekstur ársins og hann borinn saman við rekstraráætlun.

Staða fjárfestingarframlags í árslok 2020 var neikvæð um 40,1 m.kr. en í upphafi árs var staðan neikvæð um 7,5 m.kr.

Að mati Ríkisendurskoðunar hefði verið réttara að millifæra fjárveitingar af Atvinnuleysistryggingarsjóði á Vinnumálastofnun, í stað þess að fara með þær í gegnum rekstur, til að sýna réttari niðurstöðu rekstrar í ríkisreikningi.

6 Innra eftirlit

6.1 Inngangur

Forstjóri Vinnumálastofnunar og stjórn bera ábyrgð á framkvæmd innra eftirlits. Innra eftirlit felur í sér þær reglubundnu aðgerðir og ráðstafanir sem hlutaðeigandi aðili gerir til að stuðla að hagkvæmni rekstrar, öryggi fjármuna, áreiðanleika upplýsinga og almennt að því að markmiðum starfseminnar verði náð og fylgt sé lögum og reglum.

Ríkisendurskoðun ber skv. lögum að kanna innra eftirlit og meta hvort það tryggir viðunandi árangur.

Vinnumálastofnun heyrir undir félagsmálaráðuneytið og fer með yfirstjórn opinberrar vinnumiðlunar hér á landi auk umsýslu Atvinnuleysistryggingasjóðs, Fæðingarorlofssjóðs, Ábyrgðasjóðs launa og fjölmargra annarra vinnumarkaðstengdra verkefna.

6.2 Umfjöllun

Eins og kemur fram í inngangi sinnir Vinnumálastofnun fjölmörgum verkefnum og rekur starfsstöðvar og þjónustuskrifstofur á landsbyggðinni auk höfuðstöðvar í Reykjavík. Verkefni eru fjölbreytt og geta komið inn ný og umfangsmikil úrlausnarverkefni með skömmum fyrirvara þar sem stór hluti vinnumarkaðsins liggur undir og skjótra viðbragða er þörf. Á árinu 2020 bættust við ný verkefni vegna sóttvarnaaðgerða tengdum Covid-19 þar sem skammur fyrirvari var til úrlausnar.

Við mat á innra eftirliti stofnunar voru fengnar upplýsingar um skipulag og verkferla og reyndist innra eftirlit almennt vera í lagi. Skipurit er til fyrir stofnunina.

Vinnumálastofnun hefur sett sér jafnlaunastefnu og fengið jafnlaunavottun og til eru verklagsreglur tengdar henni sem lúta að ráðningum og röðun starfsmanna í launaflokka. Í verkferlum um jafnlaunastefnu kemur fram að mannauðsstjóri samþykkir ráðningarsamninga en það hefur reynst óhagkvæmt í starfsstöðvum utan höfuðborgarsvæðisins og þar hafa forstöðumenn samþykkt ráðningasamninga. Ríkisendurskoðun bendir á að æskilegt væri að formlegt framsal væri gefið frá forstjóra til þeirra aðila sem hafa heimild til undirritunar ráðningarsamninga.

Við endurskoðun launa á árinu 2020 var skjölun launabreytinga starfsmanna skoðuð og reyndist skjölun vera ábótavant. Verkferlar vegna reglubundinnar launavinnslu eru ekki til staðar en mannauðsstjóri og verkefnastjóri launa sjá um launasetningu og verkefnastjóri launa sér um launavinnslu. Slíkt fyrirkomulag tryggir ekki nægjanlegan aðskilnað starfa. Samkvæmt upplýsingum stjórnenda er nú verið að færa launavinnslu til fjármáladeildar sem tryggir nauðsynlegan aðskilnað starfa, einnig er vinna í gangi við skráningu verkferla vegna reglubundinnar afgreiðslu launa. Viðvera starfsmanna er skráð í Vinnustund. Ríkisendurskoðun telur þessar breytingar jákvæðar en mikilvægt er að verkferlar vegna afgreiðslu launa verði skjalfestir sem fyrst og samhliða því verði aðskilnaður starfa vegna launasetningar og launavinnslu tryggður.

Ekki eru til skráðir verkferlar um bókhald og fjárreiður en skipulögðu verkferli fylgt. Við endurskoðun kom fram að bókarí samþykkti að hluta til samningsbundna reikninga og reglulegan kostnað. Þessu verkferli hefur verið breytt og eru slíkir reikningar núna samþykktir af rekstrarstjóra og viðkomandi sviðsstjórar eða ábyrgðaraðilar samþykkja reikninga sem þeim

viðkemur. Ríkisendurskoðun bendir á m.t.t. aðgreiningar starfa að skrá þarf niður ábyrgðasvið, verkferla bókhalds og fjárreiða. Gjaldkeri greiðir og afstemmir í 50% starfi og er síðan í 50% starfi á réttindasviði þar sem það eru óskyld verkefni.

Afstemmingar efnahagsliða fara fram skv. verklagsreglum Vinnumálastofnunar. Haldið er utan um afstemmingarnar í sérstöku excel skjali.

Vinnureglur um eignakaup og viðhald eignaskrár eru til staðar og voru uppfærðar í febrúar 2021. Reglurnar gilda um síma, tölvubúnað, skrifstofuhúsgögn og önnur innkaup og hlunnindi.

Símar starfsmanna í eigu stofnunarinnar eru skráðir í eignaskrá. Sama er að segja um tölvubúnað starfsmanna og húsgögn ef verðmæti er 250 þús. og yfir.

Við endurskoðun voru aðgangsheimildir starfsmanna stofnunar í Orra skoðaðar. Samkvæmt upplýsingum frá stofnun sér ákveðinn starfsmaður um að loka aðgangi þegar starfsmenn hætta en ekki er farið yfir aðgang einstakra starfsmanna í Orra með reglubundnum hætti. Ríkisendurskoðun leggur til að farið verði yfir aðgangsheimildir m.a. hversu víðtækar þær þurfa að vera m.t.t. verkefna viðkomandi starfsmanna. Loka þarf óviðeigandi aðgangi.

6.3 Niðurstöður/ábendingar

Ýmsir þættir eru til staðar hjá Vinnumálastofnun sem stuðla að virku innra eftirliti varðandi fjármál stofnunarinnar. Ríkisendurskoðun telur þó að gera megi úrbætur þannig að innra eftirlit hjá stofnuninni verði skilvirkara en þær helstu eru:

Formlegt framsal vegna undirritunar ráðningarsamninga er ekki til staðar og er lagt til að úr því verði bætt. Æskilegt væri að formlegt framsal væri til staðar vegna undirritunar ráðningarsamninga þar sem það á við.

Mikilvægt er að skjalfesta helstu verkferla sem snúa að fjármálum og rekstri en sérstaklega er bent á að

- skráðir verkferlar fyrir launavinnslu eru ekki til staðar og aðskilnaður launasetningar og launavinnslu ekki nægjanlegur.
- skráðir verkferlar vegna bókhalds og fjárreiða eru ekki til staðar.
- Bæta þarf skjölun launabreytinga starfsmanna stofnunar.

Ríkisendurskoðun leggur til að farið verði yfir aðgangsheimildir í Orra m.a. hversu víðtækar þær þurfa að vera m.t.t. verkefna viðkomandi starfsmanna. Loka þarf óviðeigandi aðgangi.

7 Fylgni við lög og reglur

7.1 Inngangur

Við fjárhagsendurskoðun ber að kanna hvort rekstur stofnunar hafi verið í samræmi við heimildir fjárlaga, fjárukalaga og annarra laga, lögmæt fyrirmæli og samninga þar sem það á við. Fjallað er sérstaklega um fjárheimildir og rekstraráætlun í kafla 5.

Vinnumálastofnun starfar samkvæmt lögum nr. 55/2006 um vinnumarkaðsaðgerðir og lögum nr. 54/2006 um Atvinnuleysistryggingar ásamt því að fara með framkvæmd fjölmargra annarra laga.

7.1.1 Ferðakostnaður

Samkvæmt úrtaki ferðareikninga er reglum um greiðslu, bókun og samþykkt vegna ferðalaga á vegum ríkisins fylgt.

7.1.2 Risna

Reikningar vegna risnu voru skoðaðir báru með sér réttmæti bókunar.

7.1.3 Opinber innkaup

Stofnunin hefur sett sér reglur um innkaup og fylgir lögum um opinber innkaup. Stofnun nýtir sér þjónustu Ríkiskaupa þar sem það á við.

7.1.4 Innkaupakort

Forstöðumenn þjónustuskrifstofa, Innkaupastjóri og einstaka starfsmenn sem þurfa að greiða kostnað vegna ferðalaga nota innkaupakort frá

stofnuninni. Einnig er innkaupakort nýtt til að greiða fyrir leyfisgjöld vegna hugbúnaðarkaupa erlendis frá.

7.1.5 Virðisaukaskattur

Bókun og merking reikninga sem bera VSK eru í samræmi við fyrirmæli Fjársýslu ríkisins.

7.1.6 Lög um Atvinnuleysistryggingasjóð

Ríkisendurskoðun ítrekar fyrri ábendingu um að þjónustusamningur milli Vinnumálastofnunar og Atvinnuleysistryggingasjóðs verði endurgerður og þar verði einnig fjallað um vinnumarkaðsúrræði og önnur verkefni sem Vinnumálastofnun sinnir vegna Atvinnuleysistryggingasjóðs. Núverandi þjónustusamningur er frá árinu 2007. Á árinu 2020 fékk Vinnumálastofnun viðbótargreiðslur frá Atvinnuleysistryggingasjóði sem eru fyrir utan nógildandi samning.

7.1.7 Lög um fæðinga- og foreldraorlof

Í lögum um fæðingar- og foreldraorlof er gert ráð fyrir að kostnaður af rekstri fæðingarorlofs greiðist af tekjum hans sbr. 6. mgr. nógildandi laga nr. 144/2020. Lagt er til að gerður verði þjónustusamningur milli félagsmálaráðuneytis og Vinnumálastofnunar um þjónustu Vinnumálastofnunar vegna Fæðingarorlofssjóðs. Að mati Ríkisendurskoðunar væri eðlilegt að allur kostnaður vegna Fæðingarorlofssjóðs væri færður í bókhald sjóðsins.

7.1.8 Lög um sjálfstætt starfandi einstaklinga

Ríkisendurskoðun ítrekar fyrri ábendingu um að 7. gr. laga nr. 54/2006 um atvinnuleysistryggingar verði uppfyllt en þar segir að Vinnumálastofnun skuli annast fjárvörslu Tryggingasjóðs sjálfstætt starfandi einstaklinga á grundvelli þjónustusamnings. Ekki er til þjónustusamningur milli Vinnumálastofnunar og sjóðsins eins og lög kveða á um.

7.2 Niðurstöður

Ekki verður annað séð en embættið fylgi lögum og reglum sem almennt gilda um fjárreiður og bókhald. Ítrekaðar eru eftirfarandi ábendingar sem tengjast umsýslu við sjóði sem Vinnumálastofnun hefur umsjón með.

Ítrekaðar eru fyrri ábendingar um að gera þarf nýjan þjónustusamning milli Vinnumálastofnunar og Atvinnuleysistryggingasjóðs en samningurinn þarf að taka mið af öllum verkefnum sem Vinnumálastofnun sinnir vegna Atvinnuleysistryggingasjóðs.

Lagt er til að gerður verði þjónustusamningur milli félagsmálaráðuneytis og Vinnumálastofnunar um þjónustu Vinnumálastofnunar vegna Fæðingarorlofssjóðs. Að mati Ríkisendurskoðunar væri eðlilegt að allur kostnaður vegna Fæðingarorlofssjóðs væri færður í bókhald sjóðsins.

Ítrekuð er fyrri ábending um þjónustusamning milli Vinnumálastofnunar og Tryggingasjóðs sjálfstætt starfandi einstaklinga en slíkur samningur hefur ekki verið gerður eins og lög nr.54/2006 kveða á um.

8 Endurskoðun rekstrarliða

Tafla 2 Rekstraryfirlit 2020

Í þús. kr.	2020	2019	Breyting
Tekjur			
Kostnaðarhlutd. í sameiginl. þjón.	-858.200	-1.028.800	170.600
Innbyrðis framl. milli A-hluta stofn.	-798.480	0	-798.480
Rekstrarframl.frá erl. opinb. aðilum	-8.861	-36.075	27.214
Ýmsar aðrar tekjur	-226.682	-122.835	-103.847
Alls tekjur	-1.892.223	-1.187.711	-704.512
Gjöld			
Laun og launatengd gjöld	1.787.695	1.365.896	421.799
Annar rekstrarkostnaður	52.913	64.421	-11.508
Aðkeypt þjónusta	232.859	187.028	45.831
Húsnæðiskostnaður	141.357	128.665	12.692
Tilfærslur	380.005	335	379.670
Afskriftir	29.625	27.162	2.463
Alls gjöld	2.624.455	1.773.507	850.948
Framlag ríkissjóðs	-740.625	-554.362	-186.263
Tekjur umfram gjöld	-8.393	31.434	-39.827

8.1 Rekstrartekjur

8.1.1 Kostnaðarhlutdeild í sameiginlegri þjónustu

Kostnaðarhlutdeild í sameiginlegri þjónustu nam 858,2 m.kr. en var 1.028,8 m.kr. árið 2019 og lækkaði því um 170,6 m.kr. sem skýrist af rangri notkun tegundalykla á árinu 2020. Kostnaðarhlutur í sameiginlegri þjónustu eru framlög Atvinnuleysistryggingasjóðs og Ábyrgðasjóðs launa til reksturs Vinnumálastofnunar. Framlög frá Fæðingarorlofssjóði og Jöfnunarsjóði sveitafélaga voru ekki færð hér eins og á síðasta ári heldur bókuð annars vegar á innbyrðis framlög milli A-hluta stofnana og hins vegar á ýmsar aðrar tekjur.

8.1.2 Innbyrðis framlög milli A-hluta stofnana

Innbyrðis framlög milli A-hluta stofnanna námu 798,5 m.kr. árið 2020 en engin framlög voru frá A-hluta stofnunum árið 2019. Að stærstum hluta er um framlög frá Atvinnuleysistryggingasjóði 568,8 m.kr. en um er að ræða framlög vegna greiðslu sóttkvíarstyrkja sem Vinnumálastofnun greiddi og framlag vegna tölvukerfisins Galdurs en kostnaður við smíði kerfisins var gjaldfærður hjá Vinnumálastofnun. Framlag Félagsmálaráðuneytis nam 18,8 m.kr. og vegna Covid-19 og útgreiðslu launa í sóttkví. Greiðsla vegna kostnaðarhlutar Fæðingarorlofssjóðs í sameiginlegri þjónustu nam 141,0 m.kr. og var ranglega bókuð hér í stað kostnaðarhlutar í sameiginlegri þjónustu á síðasta ári.

8.1.3 Rekstrarframlög frá erlendum opinberum aðilum

Rekstrarframlög frá erlendum opinberum aðilum námu 8,8 m.kr. árið 2020 en voru 36,1 m.kr. árið 2019 og lækkuðu því um 27,2 m.kr. milli ára. Ástæða lækkunar á milli ára er samdráttur í erlendum verkefnum vegna Covid-19.

8.1.4 Ýmsar aðrar tekjur

Ýmsar aðrar tekjur námu 226,7 m.kr. árið 2020 en voru 122,8 m.kr. árið 2019 og lækkuðu því um 103,8 m.kr. á milli ára. Framlag úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga vegna atvinnumála fatlaðs fólks nam 120,0 m.kr., umsýslugjald Lánatryggingasjóðs kvenna nam 5,9 m.kr. fyrir árin 2017 og 2018 og framlag Reykjavíkurborgar vegna þjónustu Vinnumálastofnunar við atvinnuleitendur 10,4 m.kr. Framlög úr ríkissjóði vegna starfsendurhæfingar námu 31,8 m.kr. og 39,8 m.kr. vegna hlutdeildar á atvinnutorgi.

8.2 Rekstrargjöld

8.2.1 Laun og launatengd gjöld

Laun og launatengd gjöld námu 1.787,7 m.kr. á árinu 2020 og var það 421,8 m.kr. breyting frá fyrra ári eða aukning um 30,8%. Ársverk árið 2019 voru 130,6 en 158,6 árið 2020 eða aukning um 21,5%. Hækkun launakostnaðar á milli ára að teknu tilliti til aukningar ársverka nam því 7,8%. Endurskoðun launa fór fram með greiningum, úrtaksskoðunum og fyrirspurnum og er án athugasemda en vísað er í ábendingu vegna verferla og aðgreiningu starfa sem kemur fram í kafla 6 um Innra eftirlit.

8.2.2 Annar rekstrarkostnaður

Annar rekstrarkostnaður nam 52,9 m.kr. árið 2020 en var 64,4 árið 2019 og lækkaði því um 11,5 m.kr. á milli ára. Helstu kostnaðarliðir eru ferðakostnaður 2,2 m.kr., samgöngustyrkir, framlag til starfsmannafélaga og fundagjöld 8,2 m.kr., akstur þ.m.t. rekstrarleiga bifreiða 9,1 m.kr., skrifstofuvörur og áhöld 6,2 m.kr. og matarkostnaður 19,3 m.kr.

Endurskoðun fór fram með greiningum, úrtaksskoðunum og fyrirspurnum og er án athugasemda.

8.2.3 Aðkeypt þjónusta

Aðkeypt þjónusta nam 232,9 m.kr. árið 2020 en var 187,0 m.kr. árið 2019 og hækkaði um 45,8 m.kr. milli ára. Helstu kostnaðarliðir voru tölvu og hugbúnaðarþjónusta 10,6 m.kr., önnur sérfræðiþjónusta 130,1 m.kr., línugjöld, hýsing og hugbúnaðarkostnaður 69,7 m.kr. og auglýsingar, prentun og póstburðargjöld 9,3 m.kr. Endurskoðun fór fram með greiningum, úrtaksskoðunum, rýni samninga og fyrirspurnum og er án athugasemda en Ríkisendurskoðun bendir á að bókfærður er ýmis tölvu- og hugbúnaðartengdur kostnaður á annan sérfræðikostnað en aðrir bókhaldstegundarlyklar hæfa betur fyrir þennan kostnaðarlið.

8.2.4 Húsnæðiskostnaður

Húsnæðiskostnaður nam 141,4 m.kr. árið 2020 en var 128,7 m.kr. árið 2019 og hækkaði um 12,7 m.kr. milli ára. Helstu kostnaðarliðir eru leiga 103,7 m.kr. vegna starfstöðva Vinnumálastofnunar. Aðalstöðvar Vinnumálastofnunar eru í Reykjavík og reknar eru þjónustuskrifstofur á Egilstöðum, Akureyri, Skagaströnd, Selfossi, Reykjanesbæ, Ísafirði og Akranesi. Greiðslustofa atvinnuleysistrygginga er á Skagaströnd og Fæðingarorlofssjóður er á Hvammstanga. Aðrir kostnaðarliðir eru ræsting 13,8 m.kr., kostnaðarhlutdeild í sameiginlegu húsnæði 14,7 m.kr. og hiti, rafmagn og viðhald 5,4 m.kr. Endurskoðun fór fram með greiningum, úrtaksskoðunum, rýni samninga og fyrirspurnum og er án athugasemda.

8.2.5 Rekstrartilfærslur

Rekstrartilfærslur námu 380,0 m.kr. árið 2020 en voru 0,3 m.kr. árið 2019. Kostnaður á þennan lið er vegna greiðslna til einstaklinga og fyrirtækja vegna þess að starfsmenn þurftu að sæta sóttkví.

Við endurskoðun var ferill sóttkvíargreiðslna skoðaður með úrtaki. Umsókn er lögð inn á *Mínum síðum* hjá Vinnumálastofnun og þurfa viðkomandi starfsmenn sem sættu sóttkví að fara inn á Mínan síður og staðfesta umsókn og að upplýsingar séu réttar. Tölvukerfið sækir upplýsingar og gögn inn á Heilsuveru sem staðfestir að viðkomandi hafi verið í sóttkví. Skráðir dagar í sóttkví eru samþykktir séu þeir í samræmi við skráningar í gagnagrunni Landlæknis. Ef um er að ræða sóttkví foreldris vegna barns þarf að skila inn vottorði frá sóttvarnarlækni hjá embætti Landlæknis. Við ákvörðun upphæðar daggreiðslu í sóttkví sækir kerfið til RSK launaseðla nýliðins mánaðar og mánuðinn þar á undan og skoðar hvort viðkomandi hafi fengið greiðslur annarstaðar á sama tímabili. Þegar um einstaklinga er að ræða þá þurfa þeir sjálfir að leggja fram launaseðla. Þegar öll gögn hafa verið lögð inn yfirfer úrvinnsluáðili umsókn og gögn og sendir til bókhalds til bókunar og greiðslu. Niðurstaða skoðunar er án athugasemda.

8.2.6 Afskriftir

Afskriftir námu 29,6 m.kr. árið 2020 en voru 27,2 m.kr. árið 2019 og hækkuðu um 2,4 m.kr. á milli ára.

8.3 Niðurstöður/ábendingar

Eftirfarandi ábendingar eru gerðar vegna tekjuskráningar hjá stofnuninni:

Tekjuskráning er að hluta til ekki rétt vegna kostnaðarhlutar í sameiginlegrar þjónustu og er stofnuninni bent á að gæta að réttri skráningu tekna á tegundalykla og samkvæmni í skráningu milli ára.

9 Endurskoðun efnahagsliða

Tafla 3 Efnahagsreikningur 31. desember 2020

Í þús. kr.	31.12 2020	31.12 2019	Breyting
Eignir			
Óefnislegar eignir	26.234	44.013	-17.779
Áhöld, tæki og búnaður	46.356	21.711	24.645
Tengdir aðilar	289.817	154.189	135.628
Aðrar kröfur og fyrirfram gr.	24.843	17.806	7.037
Handbært fé	2.570.474	1.637.356	933.118
Eignir alls	2.957.723	1.875.075	1.082.648

Eigið fé og skuldir

Hrein eign	-22.040	-30.433	8.393
Tengdir aðilar	2.739.379	1.704.875	1.034.504
Viðskiptaskuldir	27.905	8.978	18.927
Ýmsar skammtímaskuldir	180.589	133.440	47.149
Frestun tekjufærslu fjárf. heimilda	31.891	58.216	-26.325
Eigið fé og skuldir alls	2.957.723	1.875.075	1.082.648

Endurskoðun efnahagsliða felst fyrst og fremst í staðfestingu á stöðu þeirra liða sem þar koma fram.

Í árslok 2020 námu eignir 2.957,7 m.kr., skuldir námu 2.979,8 m.kr. og höfuðstóll var neikvæður um 22,0 m.kr.

9.1 Eignir

9.1.1 Óefnislegar eignir

Óefnislegar eignir námu 26,2 m.kr. í árslok 2020. Samkvæmt eignaskrá er um er að ræða hugbúnað sem keyptur var 1. júlí 2017 og færður á kostnaðarverði, 88,9 m.kr. Engar upplýsingar er að finna í eignaskrá um hvaða kerfi er um að ræða. Eftir eignfærslu hugbúnaðar 2017 var tekin ákvörðun um að eignfæra ekki tölvuþróunarkostnað sem verk í vinnslu árin 2019 og 2020. Kostnaður við þróun og gerð hugbúnaðar hefur því verið gjaldfærður. Gerð er athugasemd við þessa ákvörðun og stofnun bent á að allan kostnað nýsmíði upplýsingakerfis þarf að eignfæra á verk í vinnslu meðan á smíði stendur og færa sem óefnilegar eignir þegar kerfið er tilbúið.

Vinna við nýtt hugbúnaðarkerfi Atvinnuleysistryggingasjóðs, Galdur, var lítil á árinu 2020 þar sem forritarar voru bundnir í öðrum verkefnum fyrir stofnunina sem tengdust Covid. Kostnaður við kerfið árið 2020 var 13,4 m.kr. og 68,1 m.kr. árið á 2019. Talsverð vinna fór fram á árinu 2018 við þarfagreiningu og skipulagningu og byrjun á smíði kerfisins.

9.1.2 Tengdir aðilar

Krafan á tengda aðila nam 289,2 m.kr. í árslok en var 144,6 m.kr. árið á undan. Stærsta krafan var á ríkissjóð og opinbera aðila eins og Jöfnunarsjóð sveitarfélaga einkum vegna átaksverkefna í vinnumarkaðsúrræðum tengdum Covid-19. Þessar kröfur voru greiddar eftir áramót. Afstemmingar liggja fyrir. Enn er þó eftir að stemma af 1,1 m.kr. eldri stöðu.

9.1.3 Aðrar kröfur og fyrirframgreiddur kostnaður

Eldri krafa á velferðarsvið Reykjavíkurborgar vegna samstarfssamnings um þjónustu við unga atvinnuleitendur var greidd eftir áramótin. Auk þess má nefna kröfur vegna reksturs fasteignar og endurgreiðslu á virðisaukaskatti. Allir þessir liðir voru afstemmdir í árslok.

9.1.4 Handbært fé

Vinumálastofnun á tvo bankareikninga sem samkvæmt bókhaldi nema alls 2.570,5 m.kr. í árslok. Voru báðir þeir bankareikningar í Seðlabanka Íslands. Við könnun komu einnig í ljós að þrír bankareikningar Atvinnuleysistryggingasjóðs voru sagðir vera í eigu Vinnumálastofnunar á bankayfirliti Landsbankans. Hefur áður verið gerð athugasemd um það í endurskoðunarskýrslu Atvinnuleysistryggingasjóðs vegna ársins 2018. Lagt er til að þetta verði lagfært.

Lagt er til að vinna við greiðsluáætlanir fyrir Vinnumálastofnun og bótasjóði sé endurskipulögð til þess að koma í veg fyrir yfirdrátt á einstökum bankareikningum og óþarflega uppsöfnun á öðrum reikningum. Skv. 1. gr. reglna nr. 83/2000 um láns- og reikningsviðskipti ríkisstofnana í A-hluta ríkissjóðs er yfirdráttur ekki heimill. Yfirdráttur var í árslok á einum bankareikningi í eigu stofnunarinnar.

Aðgangsheimildir starfsmanna Vinnumálastofnunar og sjóða varðandi bankareikninga í Landsbanka leiddu í ljós að þörf er á að sá aðgangur sé endurmetinn. Vinna er í gangi hjá Vinnumálastofnun við að lagfæra þetta.

Gerð er athugasemd við að einn bankareikningur í erlendri mynt (staðan var um 2,3 m.kr. í árslok) reyndist vera óskráður og hreyfingar ekki bókfærðar. Reikningurinn er notaður fyrir tekjur af erlendum verkefnum. Skrá þarf umræddan bankareikning í bókhald Vinnumálastofnunar og tryggja þarf að allar greiðslur inn og út af reikningnum hafi verið skráðar í bókhald stofnunarinnar.

9.2 Eigið fé og skuldir

9.2.1 Höfuðstóll

Höfuðstóll Vinnumálastofnunar var neikvæður um 22,0 m.kr. í árslok.

9.2.2 Skuldir

Greiðslustaða Vinnumálastofnunar við ríkissjóð var neikvæð í árslok um 2.765,1 m.kr. og versnaði frá árinu á undan um 1.035,5 m.kr.

Orlofsskuldbinding nam um 178,7m.kr. og óinnleystar tekjur vegna innborgaðra framlaga opinberra aðila vegna kennslu fyrir flóttamenn um 35,9 m.kr. og hugbúnaðarkerfisins Galdurs 30 m.kr. voru skuldfærðar í árslok 2020.

9.3 Niðurstöður/ábendingar

Taka þarf eftirfarandi atriði til skoðunar:

Eftir yfirferð bankareikninga í árslok eru gerðar eftirfarandi athugasemdir:

- Gerð er alvarleg athugasemd við að einn bankareikningur í erlendri mynt hjá Landsbankanum hafi ekki verið færður í fjárhagsbókhald stofnunarinnar í árslok. Óskað er eftir að úr því verði bætt. Tryggja þarf að allar færslur á reikningnum hafi skilað sér í bókhald stofnunarinnar.
- Yfirfara þarf heimildir um aðgang starfsmanna að bankareikningum í Landsbankanum.
- Við skoðun á bankayfirliti frá Landsbankanum kom í ljós að eignfærðir reikningar hjá Atvinnuleysistryggingasjóði voru sagðir vera í eigu Vinnumálastofnunar. Þetta þarf að lagfæra.
- Yfirdráttur er á einum bankareikningi hjá Vinnumálastofnun. Skv. reglum er það ekki heimilt hjá A-hluta stofnunum. Lagt er til að vinna við greiðsluáætlanir fyrir Vinnumálastofnun og bótasjóði sé endurskipulögð til þess að koma í veg fyrir yfirdrátt á einstökum bankareikningum og óþarflega uppsöfnun á öðrum reikningum.

Gerð er athugasemd við að kostnaður við þróun og gerð hugbúnaðar hefur verið gjaldfærður síðustu þrjú ár. Einnig er bent á að allan kostnað nýsmíði upplýsingakerfis þarf að eignfæra á verk í vinnslu meðan á smíði stendur og færa sem óefnilegar eignir þegar hugbúnaðurinn er tekinn í notkun.

10 Önnur atriði

10.1 Óhæðisyfirlýsing

Fyrir liggja undirritaðar óhæðisyfirlýsingar þeirra starfsmanna Ríkisendurskoðunar sem sáu um endurskoðun hjá Vinnumálastofnun.

Ríkisendurskoðun
Bríetartúni 7 – 105 Reykjavík
Sími 448 8800

postur@rikisendurskodun.is – www.rikisendurskodun.is